

De openbare bibliotheek in Zwitserland

Katia Röthlin, projectmedewerkster van de nationale vereniging voor bibliotheken en informatiecentra Bibliothek Information Schweiz (BIS.ch). Vertaling: Gerd De Coster.

In Zwitserland zijn er tal van openbare bibliotheken. Wat veelal ontbreekt, is een wettelijke basis. Het Zwitserse samenwerkingsverband van algemene openbare bibliotheken (Schweizerische Arbeitsgemeinschaft der allgemeinen öffentlichen Bibliotheken, SAB) wil daarin verandering brengen.

Het Zwitserse bibliotheeklandschap is uiterst verscheiden: van de kleinste dorpsbibliotheek met niet veel meer dan 40 leden tot de Pestalozzibibliotheek in Zürich met ruim 50.000 gebruikers. Er is echter één constante:

overal tellen de openbare bibliotheken meer gebruikers dan de sportverenigingen leden. En de bibliotheken staan voor grote

uitdagingen. Eén daarvan is dat ze doorgaans niet over een toereikende wettelijke basis beschikken.

AFHANKELIJK VAN GOODWILL

Zwitserland is samengesteld uit kantons, die autonoom bevoegd zijn voor onderwijs en cultuur. Ze zien er nauw op toe om die bevoegdheden tegenover de bondsstaat te handhaven. Anderzijds zijn ook de gemeenten autonoom, waardoor de kantons ervoor terugschrikken om die gemeentelijke soevereiniteit te sterk met regelgeving in te perken. Dat impliceert dat de openbare bibliotheek in de regel een niet-verplichte gemeentelijke aangelegenheid is. Hoeveel geld er voor bibliotheken vrijgemaakt wordt, verschilt van gemeente tot gemeente. Het aanbod is dan ook uiterst ongelijk. De bibliotheken zijn aangewezen op de goodwill van het bestuur. Zit een gemeente krap bij kas, dan wordt er al eens bespaard op de bibliotheekwerking. Bovendien zijn de meeste

“VAN EEN DORPSBIBLIOTHEEK MET 40 ACTIEVE LEZERS TOT 50.000 BIBLIOTHEEKGEBRUIKERS IN ZÜRICH: EEN WERELD VAN VERSCHIL.”

bibliotheken afhankelijk van sponsorgeld en uiteraard ook van de inkomsten uit hun werking. In kleine gemeentes kent de bibliotheek vaak slechts zeer beperkte openingsuren, wat in de 24-uurseconomie van vandaag niet langer volstaat.

HET BIBLIOTHEEKREFERENDUM

Zwitserland kent een directe democratie, op het niveau van zowel bondsstaat als kanton. Kantonale wetten kunnen via referendum ingevoerd of gewijzigd worden. Het initiatief ertoe kan worden genomen door stemgerechtigde burgers - meestal met de hulp van instellingen, organisaties of partijen. Om geldig te zijn, moet een referendum een bepaald aantal handtekeningen krijgen. Het aantal verschilt van kanton tot kanton. De SAB heeft zich tot doel gesteld in verschillende kantons bibliotheekreferenda op te starten. In Sankt-Gallen kende het initiatief in 2011 succes. In minder dan zes maanden verzamelde het referendumcomité 10.700 handtekeningen. Dat dwong de regering ertoe een wetsontwerp uit te werken, dat door het parlement behandeld en goedgekeurd werd. Op 1 januari 2014 trad in Sankt-Gallen de eerste Zwitserse

bibliotheekwet in werking. In dat kanton viel het referendum op vruchtbare bodem. Het initiatief kwam er nadat de regering een veelbelovend project voor een openbare bibliotheek uit besparingsoverwegingen van de hand gewezen had.

Of de openbare bibliotheken in Zwitserland binnenkort zullen beschikken over een betere wetgevende basis dan wel nog steeds afhankelijk zullen zijn van de goodwill van de gemeentelijke overheden, kan momenteel nog niet worden ingeschat. Afgezien daarvan bieden ze hun lezers, met de middelen waarover ze beschikken, de best mogelijke dienstverlening aan. ■■

“HET AANBOD IS UITERST ONGELIJK. DE BIBLIOTHEKEN ZIJN AANGEWEEZEN OP DE GOODWILL VAN HET BESTUUR.”

> Lees ook de Kroniek p. 38

